

Број: 1471

Датум: 05.06.2024. године

АНАЛИЗА РАДА И КОРИШЋЕЊА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА ЗА 2023. ГОДИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ НА НИВОУ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

1.1. Организациона структура

На територији Браничевског округа здравствена заштита становништва се обезбеђује на примарном нивоу организације здравствене службе, односно у домовима здравља, као и на секундарном нивоу, односно у општим болницама. Примарни ниво, представља први професионални ниво здравствене заштите који подразумева заштиту првог контакта, место где се пружа медицинска заштита (дијагноза, лечење и рехабилитација), као и низ активности које се односе на унапређење и очувања здравља и спречавања обољења.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа („Сл. Гласник РС” бр. 5/2020, 11/2020, 52/2020, 88/2020, 62/2021, 69/2021, 74/2021, 95/2021, 43/2023, 58/2023, 87/2023 и 103/2023), на територији Браничевског округа примарни ниво заштите у 2023. години обезбеђивали су самостални домови здравља: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, као и домови здравља који су у саставу Здравствених центара (Дом здравља Петровац на Млави и Дом здравља Пожаревац са Огранком Костолац).

1.2. Показатељи функционисања примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа

Основни показатељи функционисања примарне здравствене заштите су: покривеност и обезбеђеност популације здравственом заштитом, коришћење примарне здравствене заштите, оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити као и показатељи садржаја рада, квалитета и ефикасности.

1.2.1. Покривеност и обезбеђеност популације

Просечна удаљеност институција примарне здравствене заштите од корисника на територији Браничевског округа креће се око 10 км, док је проценат популације за коју је обезбеђена ПЗЗ одговара укупном броју становника за територију округа (према Процени броја становника РЗС Србије на дан 30.06.2022. године, 157.064 становника).

Од укупног броја запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, који на дан 31.12.2023. године износи 1113 радника, њих 867 (77,9%) су здравствени радници и сарадници а 246 (22,1%) су административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближним условима за обављање здравствене делатности у

здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0% (табела 1).

Табела 1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) који се финансирају из средстава РФЗО у домовима здравља Браничевског округа на дан 31.12.2023. године*

Дом здравља	ВИСОКА СТРУЧНА СПРЕМА							Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Стом. сестра/техничар	Немед. радници	УКУПНО
	ЛЕКАРИ			Стомато.	Фарм./Биохем.	Здрав. сарад.	УКУПНО					
	Свега	Опште медицине	Спец.									
В. Градиште	24	12	12	3	0	0	27	11	37	3	22	100
Голубац	14	8	6	2	0	0	16	4	33	2	18	73
Жабари	15	12	3	2	1	0	18	2	28	2	21	71
Жагубица	15	7	8	2	1	1	19	13	43	1	18	94
Кучево	20	15	5	2	0	1	23	3	45	2	22	95
М. Црниће	12	8	4	2	1	0	15	1	24	2	17	59
Петровац	29	19	10	6	0	3	38	8	45	9	29	129
Пожаревац	88	40	48	19	1	7	115	35	215	28	99	492
Свега	217	121	96	38	4	12	271	77	470	49	246	1113

*(Извор:Табела 6. Извештаја о реализацији плана. Укупан кадар у здравственим установама ПЗЗ на дан 31.12.2023. године)

Од укупног броја здравствених радника и сарадника (867) који су запослени на одређено и неодређено време и финансирају се из средстава РФЗО на нивоу примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа, њих 271 (31,2%) су са високом стручном спремом а 596 (68,74%) са вишом и средњом стручном спремом (табела 1.).

1.2.2. Коришћење примарне здравствене заштите

Коришћење примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа посматрано је кроз: број прегледа/посета на једног становника/корисника и стопу коришћења.

Посматрајући рад и посете по службама у 2023. години, свих домова здравља Браничевског округа, анализа је показала да:

У оквиру *службе за здравствену заштиту предшколске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2023. години, код лекара ван саветовалишта остварено је у просеку 8,2 посете на једно предшколско дете, а у саветовалишту је било 1,7 посета по једном детету док је код осталих медицинских радника било у просеку 1,5 посета по једном детету.

У *служби за здравствену заштиту школске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2023. години било је у просеку 5,3 посета код лекара по једном школском детету и 0,8 посета код осталих медицинских радника.

У служби за здравствену заштиту жена на нивоу Браничевског округа, у 2023. години било је у просеку 0,41 посета код лекара ван саветовалишта, просечно 8 посета лекару у саветовалишту за труднице и 0,1 посета саветовалишту жена генеративног доба (од 15 до 49 година), док је просечан број посета осталим медицинским радницима био 0,32 посете на једну жену.

У служби опште медицине на нивоу Браничевског округа, у 2023. години реализовано је код лекара у просеку 4,3 посете по једном одраслом кориснику а код осталих медицинских радника 2,8 посета по једном кориснику.

У служби здравствене заштите радника на нивоу Браничевског округа, у 2023. години остварено је код лекара у просеку 3,3 посете по једном запосленом/кориснику и код осталих медицинских радника 2,1 посета по једном запосленом/кориснику.

У служби здравствене заштите из области денталне медицине на нивоу Браничевског округа, у току 2023. године било је у просеку 0,46 посета стоматологу по једном становнику/кориснику, реализовано 0,07 пломбирања зуба по једном становнику и извађено је 0,05 зуба на једног корисника, док је протетских радова урађено 5,41 на 1000 одраслих становника.

Табела 2. Посете по службама остварене у оквиру домова здравља Браничевског округа 2023. године

Дом здравља	ПОСЕТЕ											УКУПНО
	зз предшколске деце		зз школске деце		зз жена		зз одраслих		зз радника		Стоматол. зз	
	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	Стоматол. ординација	
В. Градиште	7413	2465	8607	1388	5143	2018	65255	78490	0	0	9532	180311
Голубац	3500	514	4184	676	2385	663	35949	14642	0	0	4796	67309
Жабари	3507	827	3469	586	264	0	25953	15914	0	0	1123	51643
Жагубица	4684	391	5533	922	4861	1073	42440	18893	0	0	4809	83606
Кучево	4453	657	6106	559	2253	1110	75275	47693	0	0	1667	139773
М. Црниће	2958	358	4257	559	4502	2294	38374	17472	0	0	2599	73373
Петровац	11460	732	12180	696	7789	5608	69325	29939	25312	8207	11990	183238
Пожаревац	45402	6730	40918	6097	13160	9313	103207	42970	82476	54933	36131	441337
СВЕГА	83377	12674	85254	11483	40357	22079	455778	266013	107788	63140	72647	1220590

Стопа коришћења примарне здравствене заштите, посматрана је као збир свих посета службама примарне здравствене заштите (посете лекару, саветовалишту, осталим медицинским радницима и стоматолошкој служби) (табела 2.), у односу на укупан број становника. На основу такве анализе показало се да је на територији Браничевског округа сваки становник у 2023. години, у просеку, имао 7,8 посета службама примарне здравствене заштите на годишњем нивоу.

1.2.3. Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити

Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа анализирана је кроз укупан број посета по једном лекару, као и броја становника по једном лекару у примарној здравственој заштити.

Оптерећеност медицинских радника свих домова здравља Браничевског округа по службама у 2023. години приказана је у Табели 3.

Табела 3. Оптерећеност медицинских радника примарне здравствене заштите по службама на територији Браничевског округа у 2023.години

Редни број	СЛУЖБА	Посматрани период	Просечан број посета код лекара*	% од дефинисаних мера извршења	Просечан број посета код осталих мед.радника
1.	Здрав. заштита предшколске деце	годишње	5211.1	82.7	372,8
		дневно	24,8		1,8
		у једном сату	3,5		0,3
2.	Здрав. заштита школске деце	годишње	3706.7	58.8	499,3
		дневно	17,7		2,4
		у једном сату	2,5		0,3
3.	Здрав. заштита жена	годишње	2690.5	42.7	596,7
		дневно	12,8		2,8
		у једном сату	1,8		0,4
4.	Здрав. заштита одраслих	годишње	5238.8	71.3	1460,9
		дневно	24,9		7,0
		у једном сату	3,6		1,0
5.	Здрав. заштита радника	годишње	7185.9	97.8	1619,0
		дневно	34,2		7,7
		у једном сату	4,9		1,0
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	годишње	1963.4	79.8	
		дневно	9,4		
		у једном сату	1,3		

*Просечан број посета код лекара односи се на посете код лекара укупно, односно збир куративних и превентивних прегледа, док се просечан број посета код осталих медицинских радника односи само на куративне услуге.

Према приказаним подацима може се рећи да је оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, пре свега лекара била највећа, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника са 7186 прегледа

годишње, односно 34 прегледа дневно или 5 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника посматраног округа била је у служби здравствене заштите радника са по 1619 посета годишње, односно око 8 посета дневно или 1,1 посете у једном сату.

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС” број 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012, 119/2012, 22/2013, 16/2018, 18/2022 и 20/2023), којим су дефинисане мере извршења у примарној здравственој делатности, подаци из Табеле 3. показују да су извршења лекара примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа на годишњем нивоу, у већини служби нижа од дефинисаних норми (табела 3.).

Број становника по једном лекару у примарној здравственој заштити посматран је као однос укупног броја становника и броја лекара запослених на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу. На основу тако урађене анализе показало се да у Браничевском округу у просеку на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 724 становника ($157064/217=723,8$).

1.2.4. Рад службе лабораторијске дијагностике и хитне медицинске помоћи

У оквиру службе лабораторијске дијагностике домова здравља Браничевског округа који су рад поменуте службе приказали на нивоу примарне здравствене заштите (ДЗ Велико Градиште, ДЗ Голубац, ДЗ Жабари, ДЗ Жагубица, ДЗ Кучево, ДЗ Мало Црниће и ДЗ Пожаревац), у 2023. години посматран је укупан број остварених услуга. Услуге лабораторијске дијагностике за амбулантне пацијенте ДЗ Петровац на Млави су приказане у табели која се односи на ниво секундарне здравствене заштите, заједно са услугама за стационарне пацијенте, јер је ова служба организационо смештена на секундарни ниво.

Према годишњем извештају о извршењу Плана рада за 2023. годину, службе лабораторијске дијагностике на нивоу примарне здравствене заштите Браничевског округа, оствариле су укупно 1.291.658 анализа (Опште хематолошке анализе крви 187.445, Хематолошке анализе коагулације у крви, односно плазми 43.852, Биохемијске анализе у крви 9.907, Биохемијске анализе у серуму 827.926, Биохемијске анализе у урину 185.548, Биохемијске анализе у фецесу 5.127 и COVID услуге 31.853, што представља извршење од 93,42% у односу на планиране вредности.

Остварени обим лабораторијских услуга по осигураном лицу (коришћење) на нивоу округа, без ДЗ Петровац износи 11 услуга ($1.291.658/124.467*95%=10,92$).

У 2023. години на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, услуге лабораторије користило је укупно 108.153 осигураника, што је за 21,38% мање у односу на претходну годину.

У оквиру служби Хитне медицинске помоћи на територији Браничевског округа у 2023. години, реализовано је укупно 100421 услуга, од којих су 42828 прегледи лекара (на терену 4851, први прегледи деце ради лечења 4147, први прегледи одраслих ради лечења 33787 и прегледи у циљу збрињавања особе изложене насиљу 43) и 57593 дијагностичко терапијских услуга. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2023. години ($37934/157064*1000=241,52$), може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило око 242 лица на 1000 становника.

У поређењу са претходном годином, у оквиру посматране службе, укупан број остварених лекарских прегледа је већи за 3,51%; а дијагностичко терапијских услуга је већи за 8,32%.

На територији Браничевског округа у 2023. години, у оквиру санитетског превоза пређено је укупно 1.053.526 километара (без медицинске пратње 793.963 км и са медицинском пратњом 259.563 км), што је за 13,22% више у поређењу са претходном годином.

ЗАКЉУЧАК

1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, на дан 31.12.2023. године био је 1113 радника, од којих су 867 (77,9%) здравствени радници и сарадници а 246 (22,1%) административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0%.

2. У Браничевском округу на једног лекара примарне здравствене заштите долази око 724 становника.

3. У току 2023. године, у просеку, сваки становник Браничевског округа имао је око 7,8 посета службама примарне здравствене заштите, на годишњем нивоу.

4. На нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, у току 2023. године, највећа оптерећеност лекара била је, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника, са 7186 прегледа годишње, односно 34 прегледа дневно или 5 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника била је у служби здравствене заштите радника са по 1619 посета годишње, односно 8 посета дневно или 1,1 посета у једном сату.

5. На основу броја извршених лабораторијских анализа, остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) за ниво Браничевског округа, без ДЗ Петровац на Млави, у 2023. години, износи 11 лабораторијских услуга.

6. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2023. години, може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило 242 лица на 1000 становника, што је за 8,1% више у односу на претходну годину.

ПРЕДЛОГ МЕРА

- Интензивирати превентивни рад изабраног лекара и повећати обим превентивних прегледа свих категорија становништва (деца, жене, одрасло становништво, стара лица), као значајне мере у спречавању и раном откривању болести и поремећаја здравља.

- Обезбедити неопходан кадар за оптимални рад служби примарне здравствене заштите.

- Неопходно је омогућити да у наредном периоду преко 80% лекара који раде у служби за здравствену заштиту одраслих има специјализацију из опште медицине.

- Унапредити активности промоције здравља и здравственог васпитања, нарочито активности које су усмерене на осетљиве категорије становништва, стварањем здравих окружења и афирмацијом здравих стилова живота.

- Унапредити рад саветовалишта за хроничне болеснике.

- Унапредити услуге заштите менталног здравља.

- Пружити већу подршку раду лекара превентивне медицине у заједници, тамо где људи живе и раде, тамо где се чува здравље народа у циљу сузбијања епидемија заразних

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПОЖАРЕВАЦ
Јована Шербановића 14, 12000 Пожаревац
Web: www.zzjzpo.rs, e- mail: zavodpo0311@mts.rs
Тел.: 012/522-568; 523-153; Факс: 012/520-913

болести. Уз здравствену заштиту жена, деце и одраслих особа као и здравствену заштиту из области поливалентне патронаже и кућног лечења са палијативним збрињавањем и здравствене неге, неопходно је акценат примарне здравствене заштите ставити на јачање основних функција превентивне здравствене заштите за све категорије становништва.

- Унапредити квалитет рада и размену информација између изабраног лекара и лекара специјалиста одређених грана медицине који раде на вишим нивоима организације здравствене службе.

- Трагати за одрживим моделима који могу обезбедити бољу доступност здравствене службе свим корисницима здравствене заштите.

Аналізу сачинила:
др Цвија Стојановић
специјалиста социјалне медицине

Центар за промоцију здравља,
анализу, планирање, организацију
здравствене заштите, информатику
и биостатистику у здравству

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић

Завод за јавно здравље Пожаревац
В.Д. Директор
др Ана Јовановић